

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

PROJEKT EDUKACYJNY
DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

**PROJEKT EDUKACYJNY
DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

Spis treści

Regulamin <i>Projektu z ZUS</i>	3
Załącznik nr 1 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – <i>Projekt z ZUS</i> w szkole podstawowej	7
Załącznik nr 2 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Scenariusz lekcji wprowadzającej uczniów do działań projektowych	11
Załącznik nr 2a do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Prezentacja na lekcję	16
Załącznik nr 2b do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Mapa myśli	39
Załącznik nr 3a do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta oceny filmu	40
Załącznik nr 3b do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta oceny plakatu	41
Załącznik nr 3c do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta oceny komiksu	2
Załącznik nr 4 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta projektu	43
Załącznik nr 5 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta pracy zespołu	45
Załącznik nr 6a do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta ewaluacji uczennicy realizującej projekt edukacyjny – <i>Projekt z ZUS</i>	47
Załącznik nr 6b do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Karta ewaluacji ucznia realizującego projekt edukacyjny – <i>Projekt z ZUS</i>	48
Załącznik nr 7 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Metryczka pracy	49
Załącznik nr 8 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Dane adresowe komisji regionalnych	50
Załącznik nr 9 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Ankieta dla nauczycieli uczestniczących w programie	51
Załącznik nr 10 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Ankieta dla młodzieży uczestniczącej w <i>Projekcie z ZUS</i>	53
Załącznik nr 11 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Ramowy harmonogram <i>Projektu z ZUS</i> ...	55
Załącznik nr 12 do regulaminu <i>Projektu z ZUS</i> – Zgoda na publikację prac powstałych w projekcie edukacyjnym <i>Projekt z ZUS</i> i danych dziecka	56

Regulamin Projektu z ZUS

Projekt adresowany do uczniów szkół podstawowych

§ 1

1. Celem *Projektu z ZUS* (zwanego w dalszej części regulaminu „projektem”) jest upowszechnianie wiedzy o ubezpieczeniach społecznych wśród młodzieży szkół podstawowych.
2. Zadaniem uczestników projektu jest **wykonanie materiału wyjaśniającego, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne**, zwanego dalej „pracą”.
3. Wszystkie prace biorą udział w konkursie na najlepszą pracę **wyjaśniającą, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne**, zwanym dalej „konkuresem”.

§ 2

Szkoła zapewnia warunki do realizacji projektu w ramach posiadanych przez siebie środków.

§ 3

1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zapewnia pakiet *Projekt z ZUS*, materiały dodatkowe oraz opiekę merytoryczną.
2. W skład pakietu *Projekt z ZUS* wchodzi:
 - 1) założenia do projektu (załącznik nr 1 do regulaminu),
 - 2) scenariusz lekcji (załącznik nr 2 do regulaminu),
 - 3) prezentacja na lekcję (załącznik nr 2a do regulaminu),
 - 4) mapa myśli (załącznik nr 2b do regulaminu),
 - 5) karta oceny pracy (załączniki nr 3a, 3b, 3c do regulaminu),
 - 6) karta projektu (załącznik nr 4 do regulaminu),
 - 7) karta pracy zespołu (załącznik nr 5 do regulaminu),
 - 8) karta ewaluacyjna uczennicy i karta ewaluacyjna ucznia (załączniki nr 6a i 6b do regulaminu),
 - 9) metryczka pracy (załącznik nr 7 do regulaminu),
 - 10) dane adresowe komisji regionalnych (załącznik nr 8 do regulaminu),
 - 11) ankieta ewaluacyjna projektu dla nauczyciela (załącznik nr 9 do regulaminu),
 - 12) ankieta ewaluacyjna projektu dla ucznia (załącznik nr 10 do regulaminu),
 - 13) harmonogram konkursu (załącznik nr 11 do regulaminu),
 - 14) zgoda na publikację prac (załącznik nr 12 do regulaminu).
3. Materiały dodatkowe, które można wykorzystać przy realizacji projektu, dostępne są na stronie zus.pl/edukacja. Skład materiałów dodatkowych może się zmieniać zależnie od aktualnych publikacji ZUS.

§ 4

1. Realizacja projektu rozpoczyna się od lekcji, na której nauczyciel prezentuje zakres tematyczny projektu.
2. Nauczyciel omawia z zespołem uczniowskim w szczególności:
 - 1) czas realizacji projektu,
 - 2) formy pracy, zbierania informacji i dokumentowania prac,

- 3) podział zadań w zespole i zasady współpracy,
- 4) kryteria oceny pracy,
- 5) sposób prezentacji powstałych prac,
- 6) sposób podsumowania projektu.

§ 5

Czas realizacji projektu powinien wynosić od dwóch do ośmiu tygodni.

§ 6

Formy wykonania pracy:

- 1) film: do 5 min (w formacie avi, mp4),
- 2) plakat: format A2, karton (minimum 150 g/m²),
- 3) komiks: 3–6 scenek (1 scenka: format A5, karton, minimum 150 g/m²).

§ 7

1. Ogólne informacje potrzebne do wykonania zadania oraz inne źródła informacji uczestnicy projektu otrzymują na zajęciach wprowadzających.
2. Uczestnicy projektu mogą się zwrócić do pracownika właściwej miejscowo jednostki ZUS, aby uzyskać konieczne informacje (aktualna lista kontaktów: www.zus.pl/edukacja/kontakt).

§ 8

1. Podczas pracy nad projektem opiekun projektu na bieżąco monitoruje prace zespołu i poszczególnych jego członków oraz udziela konsultacji i wskazówek.
2. W razie problemów merytorycznych opiekun może zwrócić się o pomoc do pracownika właściwej miejscowo jednostki ZUS (aktualna lista kontaktów: www.zus.pl/edukacja/kontakt).

§ 9

Konkurs na najlepszą pracę wyjaśniającą, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne

1. W konkursie biorą udział prace stworzone przez uczniów w ramach realizacji projektu. Konkurs przebiega w trzech etapach:
 - 1) I etap – szkolny,
 - 2) II etap – regionalny,
 - 3) III etap – centralny.
2. Terminy poszczególnych etapów określa **załącznik nr 11 do regulaminu**.
3. Dyrektorzy szkół biorących udział w konkursie powołują Komisję Szkolną, w skład której wchodzi przedstawiciele kadry nauczycielskiej.
4. Dyrektorzy oddziałów ZUS powołują komisje regionalne, w skład których wchodzi przedstawiciele Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Członkami Komisji Regionalnej mogą być również partnerzy społeczni, przedstawiciele kuratorów oświaty itp.
5. Wykaz oddziałów ZUS, w których zostały powołane komisje regionalne, zawiera **załącznik nr 8 do regulaminu**.

§ 10

Etap szkolny konkursu

1. Komisja Szkolna dokonuje wyboru najlepszych prac konkursowych zgodnie z kryteriami określonymi w arkuszu oceny pracy (**załączniki nr 3a–3c do regulaminu**).
2. Oryginały najwyżej ocenionych przez Komisję Szkolną prac (maksymalnie trzy, nie więcej niż jedna z każdego rodzaju wymienionego w § 6 regulaminu), opisane zgodnie z metryczką (**załącznik nr 7 do regulaminu**), wraz ze zgodą przedstawicieli ustawowych **wszystkich uczestników** na publikację prac (**załącznik nr 12 do regulaminu**) należy dostarczyć do właściwego terytorialnie oddziału ZUS, w którym został powołany Komitet Regionalny (**załącznik nr 8 do regulaminu**) w terminie 14 dni od daty rozstrzygnięcia szkolnego etapu konkursu.
3. Prace powinny być oznaczone w sposób umożliwiający identyfikację autorów i szkoły.
4. Filmy należy dostarczyć na odpowiednich do rozmiaru pliku przenośnych nośnikach pamięci.
5. Nadesłanie prac jest równoznaczne z uznaniem warunków niniejszego regulaminu.
6. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przewiduje zwrotu nadesłanych prac.
7. Zakończeniem szkolnego etapu może być publiczna prezentacja w szkole prac powstałych w trakcie realizacji projektu, np. podczas *Dnia z ZUS* w szkole.

§ 11

Etap regionalny konkursu

1. Komisje regionalne wyłaniają trzy najlepsze prace, po jednej z każdego rodzaju wymienionego w § 6 regulaminu, według określonych kryteriów:
 - poprawność merytoryczna – Komisja Regionalna przyznaje od 0 do 10 punktów,
 - atrakcyjność przekazu – inwencja twórcza i staranność wykonania – Komisja Regionalna przyznaje od 0 do 10 punktów.
2. Za pracę można uzyskać łącznie 20 punktów.
3. Komisje regionalne przekazują trzy najlepsze prace do centrali ZUS zgodnie z harmonogramem (**załącznik nr 11 do regulaminu**).

§ 12

Etap centralny konkursu

1. Komisja w centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dokonuje oceny prac wybranych w etapie regionalnym i wybiera z nich trzy najlepsze prace z każdego rodzaju wymienionego w § 6 regulaminu, według określonych kryteriów:
 - poprawność merytoryczna – Komisja w centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznaje od 0 do 10 punktów,
 - atrakcyjność przekazu – inwencja twórcza i staranność wykonania – Komisja w centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznaje od 0 do 10 punktów.
2. Za pracę można uzyskać łącznie 20 punktów.
3. Komisja w centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może również przyznać wyróżnienia.

4. Rozstrzygnięcie etapu centralnego konkursu ma miejsce zgodnie z harmonogramem (załącznik nr 11 do regulaminu).

§ 13

1. Autorzy prac zakwalifikowanych do etapu centralnego otrzymują upominek promujący edukację z ZUS.
2. Komisja Regionalna może przyznać nagrodę za popularyzację wiedzy z zakresu ubezpieczeń społecznych nauczycielowi lub innej osobie, która sprawowała opiekę nad autorami pracy nagrodzonej w etapie regionalnym.
3. Autorzy prac najlepszych i wyróżnionych w etapie centralnym otrzymują nagrody rzeczowe.
4. Prace najlepsze i wyróżnione w etapie centralnym zostaną opublikowane na stronie www.zus.pl/edukacja.

§ 14

1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastrzega sobie prawo do wykorzystania prac w celach informacyjno-promocyjnych na następujących polach eksploatacji:
 - 1) wykorzystanie w działalności prowadzonej przez ZUS bez jakichkolwiek ograniczeń,
 - 2) utrwalanie i zwielokrotnianie pracy w całości lub części dowolną techniką, w szczególności zapisu magnetycznego, komputerową lub za pomocą rzutnika,
 - 3) dystrybucję techniką cyfrową oraz w formie papierowej,
 - 4) rozpowszechnianie pracy przez publiczne udostępnianie, w tym na monitorach i w internecie, przesyłanie za pomocą sieci multimedialnej, komputerowej i teleinformatycznej,
 - 5) tłumaczenie, przystosowywanie oraz wprowadzanie zmian w pracy,
 - 6) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których pracę utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy.

§ 15

1. Niezależnie od oceny, o której mowa w § 10, projekt zostaje poddany ewaluacji.
2. Po zakończeniu projektu nauczyciele i uczniowie wypełniają ankietę (odpowiednio: załącznik nr 9 i 10 do regulaminu).
3. Ankiety należy dostarczyć do właściwego oddziału ZUS (adresy zawiera załącznik nr 8 do regulaminu).

Projekt z ZUS w szkole podstawowej

Podstawa programowa kształcenia ogólnego kładzie duży nacisk na to, aby kształtować u uczniów postawy, które umożliwiają sprawne funkcjonowanie we współczesnym świecie. Jedną z nich jest postawa aktywnego obywatela, bardzo istotna społecznie.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego w szkole podstawowej zachęca nauczycieli, aby wykorzystywali metody aktywizujące. Jedną z nich jest projekt edukacyjny, który wspomaga nabywanie kompetencji społecznych, takich jak komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych. Metoda projektu rozwija u uczniów przedsiębiorczość i kreatywność. W procesie kształcenia można wykorzystać innowacyjne rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne.

Metoda projektu zakłada znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników, co stwarza im warunki do indywidualnego kierowania nauką. Wspiera równocześnie integrację klasy. Uczniowie dzięki pracy w grupie uczą się, jak rozwiązywać problemy, aktywnie słuchać i skutecznie się komunikować. Wzmacniają również poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża uczniów w planowanie oraz organizowanie pracy, a także uczy samooceny.

Projekty swoim zakresem mogą obejmować jeden lub więcej przedmiotów. Pozwalają na współdziałanie szkoły ze środowiskiem lokalnym oraz zaangażowanie rodziców uczniów.

Uczniowie mogą wykonywać projekty indywidualnie lub zespołowo. Podczas pracy nad projektami nauczyciel-opiekun powinien pomagać, gdy tylko jest to uczniom potrzebne. Nauczyciele mogą indywidualizować techniki pracy i różnicować wymagania. Mogą sami lub w porozumieniu z uczniami wybierać te treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, które będą realizowane w projekcie.

W zależności od potrzeb projekt może być realizowany przez tydzień, miesiąc, semestr lub przez cały rok. W harmonogramie pracy szkoły można uwzględnić również okres, w którym nie będzie zajęć z podziałem na poszczególne lekcje, tylko będą one realizowane metodą projektu.

Warto, aby w pracy nad projektem wykorzystywać technologie informacyjno-komunikacyjne.

Projekt edukacyjny to planowe i zespołowe działanie uczniów. Nauczyciel tylko ich wspiera. Celem projektu jest prezentacja jakiegoś zagadnienia lub rozwiązanie problemu. Uczniowie posługują się przy tym różnymi sposobami. Projekt to metoda przyjazna dla uczniów. Aktywizuje ich i doskonale kształci umiejętność pracy w grupie. Dzięki niej łatwiej przyswajają i utrwalają wiedzę.

Projekt może dotyczyć jednego przedmiotu bądź mieć charakter interdyscyplinarny. Nie są przy tym konieczne zmiany organizacyjne w pracy szkoły.

Temat projektu edukacyjnego powinien się wiązać z programem nauczania, który zawiera podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, ale może również zawierać treści spoza tej podstawy.

Umiejętności kluczowe

Metodyka projektu kształci poniższe umiejętności.

1. Planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się.
Praca nad projektem uczy, jak planować wykonanie zadania, jak podejmować trafne decyzje oraz jak wziąć odpowiedzialność za swoją edukację.
2. Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach.
We współczesnym świecie ważną umiejętnością jest nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi. Praca nad projektem uczy, jak precyzyjnie i zrozumiale wyrażać swoje myśli i słuchać innych.
3. Efektywne współdziałanie w zespole.
Dzięki wspólnej pracy nad projektem uczniowie uczą się, jak współdziałać w różnych zespołach, przyjmować różnorodne role i brać odpowiedzialność za pracę grupy.
4. Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób.
Praca nad projektem kształci umiejętność dostrzegania i nazywania problemów, korzystania ze swojej wiedzy w nietypowych sytuacjach oraz poszukiwania, tworzenia i weryfikacji sposobów rozwiązywania problemów w sposób twórczy.
5. Sprawne posługiwanie się komputerem.
Technologia informacyjna daje dostęp do nieograniczonej ilości informacji, które można wykorzystać na wiele sposobów. Praca nad projektem uczy, jak gromadzić i przetwarzać wiadomości, wykorzystując środki informatyczne.

Odniesienia do podstawy programowej

Proponujemy Państwu gotowy projekt powiązany z programem WOS w szkole podstawowej, który bezpośrednio nawiązuje do praw i obowiązków pracowniczych oraz ubezpieczeń społecznych.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Wiedza i rozumienie. Uczeń:
 - 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej;
 - 2) uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy;
 - 3) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
 - 4) przedstawia zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowe organy władz publicznych;
 - 5) ma podstawową wiedzę na temat praw człowieka, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych;
 - 6) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym publicznego.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Uczeń:

- 1) znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego;
- 2) wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:

- 1) rozpoznaje własne potrzeby i potrzeby innych;
- 2) planuje dalszą edukację, uwzględniając swe umiejętności i zainteresowania;
- 3) wyjaśnia związek między godnością a prawami, które mu przysługują;
- 4) przedstawia własne prawa i obowiązki;
- 5) powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;
- 6) rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu;
- 7) argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
- 8) rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

IV. Komunikowanie i współdziałanie. Uczeń:

- 1) komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu;
- 2) rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych;
- 3) współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
- 4) wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- 5) korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego – wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe.

V. Rodzina. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych – w powiązaniu z rodzajami ubezpieczeń społecznych).

Zespół projektowy

Najbardziej skutecznie pracują zespoły małe, od 3 do 5 osób. Zespół projektowy powinien uwzględniać uzdolnienia uczniów, ich możliwości intelektualne, umiejętności interpersonalne itp. Lepiej nie dobierać członków zespołu losowo ani nie dzielić uczniów na lepszych i słabszych. Jeżeli uczniowie będą się dobierali w grupy całkowicie dowolnie, może się okazać, że niektórzy uczniowie nie zostaną wybrani. Praca nad projektem uzmysłowi uczniom, że w życiu nie będą współpracować tylko z tymi osobami, z którymi by chcieli.

Gdy kompletuje się zespoły, trzeba uwzględnić zasady i zwyczaje, które obowiązują w szkole.

Podczas pracy nad projektem warto opracować zasady współpracy w klasie i w zespole projektowym. Kontrakt powinien zawierać reguły, które będą obowiązywały podczas spotkań i przy podejmowaniu decyzji. Przykładowe zapisy kontraktu podajemy poniżej.

- Nie oceniamy innych.
- Słuchamy się nawzajem i uzgadniamy swoje działania.
- Współpracujemy ze sobą i dzielimy się doświadczeniami.
- Akceptujemy różne poglądy.

- Szanujemy pracę innych osób.
- Zadania wykonujemy terminowo.
- Szukamy zalet innych osób.
- Jesteśmy aktywni, otwarci i szczerzy.

Ocena projektu

Udział ucznia w realizacji projektu ocenia się zgodnie z regulaminem szkolnym. Przy ocenie należy uwzględnić:

- aktywność w pracy nad projektem i w zespole,
- wykonanie konkretnego zadania w projekcie,
- ukończenie prac nad projektem w terminie,
- udział w publicznej prezentacji projektu.

W pracy nad projektem stawiamy uczniom różne wymagania – powinni oni umieć:

- skonstruować plan działań i określić czas ich wykonania,
- samodzielnie wskazać sytuację, w której potrzebna jest pomoc nauczyciela,
- znajdować i wybierać różnorodne źródła informacji,
- uzasadnić konieczność wykorzystania zgromadzonych informacji,
- wykonać wszystkie prace w zaplanowanym terminie,
- obiektywnie ocenić wyniki swojej pracy,
- uzasadnić wybór swojego podejścia do rozwiązywanego problemu,
- posługiwać się odpowiednią, fachową terminologią.

Poza oceną uczeń powinien otrzymać informację zwrotną na temat swojej pracy na poszczególnych etapach projektu.

Przy ocenie mogą być pomocne karty oceny z pakietu *Projekt z ZUS*.

Cel główny

Cel *Projektu z ZUS* to uświadomienie młodym ludziom roli ubezpieczeń społecznych, co przyda się im w przyszłości. W trakcie realizacji projektu poznają podstawy obowiązującego systemu ubezpieczeń społecznych, obowiązki jego uczestników oraz świadczenia przysługujące ubezpieczonym.

Uczeń po zakończeniu projektu:

- dostrzega znaczenie ubezpieczeń,
- rozumie filozofię ubezpieczeń społecznych,
- wyjaśnia skutki nieuczestniczenia w systemie emerytalnym,
- rozumie wagę systemu emerytalnego kontrolowanego przez państwo,
- sprawniej wyszukuje i selekcjonuje informacje z różnych źródeł,
- lepiej radzi sobie w pracy zespołowej.

ZAPEWNIAMY

- Plan działania *Projektu z ZUS*:
 - scenariusz lekcji wprowadzającej (cele projektu i zakres tematyczny),
 - prezentację na lekcję,
 - karty projektu,
 - arkusze oceny,
- opiekę merytoryczną,
- szkolenie dla nauczycieli-opiekunów projektów.

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Załącznik nr 2 do regulaminu *Projektu z ZUS*

SCENARIUSZ LEKCJI
WPROWADZAJĄCEJ UCZNIÓW
DO DZIAŁAŃ PROJEKTOWYCH

SCENARIUSZ LEKCJI

Temat: **UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE**

CELE

Uczeń:

- zna pojęcie ubezpieczeń społecznych,
- wie, jakie są główne zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- posługuje się terminami: emerytura, zasiłek, świadczenie,
- zna zasady obowiązującego systemu emerytalnego.

METODY/TECHNIKI:

wykład, burza mózgów, praca w parach, dyskusja kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

rzutnik i laptop do pokazu multimedialnego, pokaz multimedialny, filmy, opcjonalnie flipchart lub arkusze papieru i pisaki, materiały warsztatowe – kopie załącznika nr 2b (mapa myśli).

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

1 godzina lekcyjna.

UWAGI:

Lekcja ma wprowadzić uczniów w podstawowe zagadnienia związane z ubezpieczeniami społecznymi w Polsce. Sygnalizuje problematykę, nie zagłębia się w szczegóły. Takie wprowadzenie w temat ułatwi uczniom pracę nad projektem. Podczas tej pracy uczniowie będą sami poszerzać swoją wiedzę – dlatego na lekcji nie muszą poznać odpowiedzi na wszystkie pytania. Metoda przewodnia lekcji to wykład ilustrowany slajdami. W trakcie wykładu uczniowie wykonują zadania. Pytaniami inicjujemy dyskusję. Kierujemy nią, odnosząc się do wiedzy i doświadczenia uczniów.

Na wstępie lekcji prezentujemy film „Twoje życie. Twój wybór”, a na zakończenie film „Sonda”. Oba filmy są istotnymi elementami zajęć. Ważne, aby uczniowie zobaczyli je w całości podczas lekcji. Dlatego trzeba zadbać o odpowiednie tempo.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- **Wstęp**

Informujemy uczniów, że będziemy realizować projekt edukacyjny dotyczący ubezpieczeń [slajd 1]. Zadaniem uczniów będzie przygotowanie materiału, który wyjaśni, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne. Na zajęciach poznają najważniejsze informacje związane z tematyką projektu.

W czasie lekcji korzystamy z prezentacji i komentarzy do slajdów, materiałów warsztatowych i filmów.

- **Pojęcie: ubezpieczenie**

Wykład rozpoczynamy od tego, że pytamy uczniów, jakie mają skojarzenia związane z terminem **ubezpieczenie** [slajd 2]. Uczniowie w parach wypełniają mapę myśli [załącznik 2b]. Wykorzystują przy tym burzę mózgów (każde skojarzenie jest dobre). Ubezpieczenie może kojarzyć się przede wszystkim z komercyjnymi firmami ubezpieczeniowymi. Dlatego uczniowie wymieniają zapewne różne ich nazwy i będą odwoływać się do wiedzy, którą wynieśli z domu, dotyczącej ubezpieczenia mieszkania czy samochodu. Nie rozwijamy dyskusji podczas prezentacji map myśli – jedynie prostujemy błędy.

Jeśli uczniowie wśród instytucji ubezpieczeniowych wymieniają Zakład Ubezpieczeń Społecznych, możemy ich poinformować, że właśnie z tą instytucją będzie związany projekt.

- **Cel ubezpieczeń**

Prezentujemy film „Twoje życie. Twój wybór” [slajd 3]. Zwracamy uwagę uczniów na to, że bohaterowie filmu się nie ubezpieczyli i właśnie przez to znaleźli się ze swoimi rodzinami w trudnej sytuacji – nie mieli środków do życia. Dlatego trzeba się ubezpieczać, abyśmy mogli utrzymać siebie i rodzinę, nawet gdy na skutek wypadku lub ze względu na zaawansowany wiek nie będziemy mogli pracować. W nowoczesnych państwach, które dbają o słabszych i potrzebujących obywateli, ubezpieczenia społeczne są powszechne i obowiązkowe [slajd 4]. Ich głównym celem [slajd 5] jest zabezpieczenie materialne osób, które z różnych przyczyn nie mogą pracować.

- **Historia ubezpieczeń**

Odnosimy się do historii ubezpieczeń, które nie są pomysłem świata współczesnego [slajdy 6–7]. Nowoczesny system ubezpieczeń społecznych wprowadzono najpierw w Niemczech za czasów kanclerza Bismarcka. W starożytności także zabezpieczano się przed utratą majątku.

- **System ubezpieczeń społecznych w Polsce**

W Polsce obowiązuje powszechny (państwowy) system ubezpieczeń społecznych, który wprowadzono w 1934 r., kilkanaście lat po odzyskaniu przez nasz kraj niepodległości. Wyjaśniamy, że instytucją, która zajmuje się wypłatami z tego systemu, jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) [slajd 8]. Kolejno omawiamy grupy uczestników systemu ubezpieczeń społecznych i podajemy przykłady ubezpieczonych, świadczeniobiorców i płatników składek [slajd 9]. Zwracamy uwagę na to, że aby otrzymać świadczenie, trzeba płacić składki. Tu także można odwołać się do wiedzy uczniów. Wyjaśniamy też, że ZUS jest instytucją, która realizuje zadania wyznaczone jej przez prawo [slajd 10].

- **Świadczenia z ubezpieczeń**

Omawiamy rodzaje świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które wypłaca ZUS [slajd 11]. Zgodnie z prezentacją [slajd 11–15] wymieniamy świadczenia krótkoterminowe i podajemy ich przykłady (np. zasiłek chorobowy dla osób, które są chore i nie mogą przez to przyjść do

pracy; zasiłek macierzyński po urodzeniu dziecka). Możemy zwrócić się do uczniów, żeby podali przykłady.

Potem omawiamy emerytury. Następnie pytamy uczniów o osoby z ich otoczenia, które pracują, i takie, które nie pracują [slajd 16]. Pytamy, z jakiego powodu nie pracują, z czego się utrzymują, zwłaszcza osoby starsze. Prowadzimy rozmowę tak długo, aż uczniowie stwierdzą, że te osoby są na emeryturze. Chodzi o to, by wykazać, że emeryci to ich bliscy, np. dziadkowie. Pytamy, czy wiedzą, co to jest emerytura i skąd biorą się pieniądze na emeryturę. Jednak nie rozwijamy tematu szczegółowo. Cytujemy wyjaśnienie terminu **emerytura** [slajd 17].

- **Umowa międzypokoleniowa**

Wyjaśniamy uczniom, na czym polega umowa międzypokoleniowa [slajd 18]. Pieniądze, które wpłacają pracujący jako składki, są wypłacane osobom na emeryturze. Tłumaczymy, dlaczego trzeba płacić składki na ubezpieczenia: większość z nas będzie kiedyś stara i nie będzie mogła z tego powodu pracować. Przypominamy, że w przyszłości na ich emerytury też ktoś będzie płacił.

- **Wiek emerytalny**

Omawiamy wysokość wieku emerytalnego w Polsce – od 1 października 2017 r. wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn [slajd 19]. Prezentujemy również przykłady z innych krajów europejskich. Zaznaczamy, że tamtejsze systemy różnią się od naszego, zarówno jeśli chodzi o wiek emerytalny, jak i sposób wyliczania emerytury [slajd 20].

Wyraźnie należy podkreślić, że jeśli płacimy niskie składki na ubezpieczenia, to dostaniemy niskie świadczenia. Trzeba również omówić związek między wysokością składki i okresem pracy a wysokością emerytury oraz zwrócić uwagę na znaczenie legalnej pracy. Jeśli nie będziemy płacić składek, nie dostaniemy emerytury.

- **Podsumowanie**

Na zakończenie należy zaakcentować, że wspólnotę obowiązuje zasada solidarności. W ubezpieczeniach oznacza ona, że wszyscy płacą składki, choć wiedzą, że świadczenia dostaną tylko niektórzy.

Opcjonalnie w podsumowaniu prosimy uczniów, by wymienili zalety ubezpieczeń społecznych – jakie korzyści ma z nich ubezpieczony. Uświadamiamy uczniom, że ubezpieczenia społeczne są z nami od narodzin do śmierci. Zaznaczamy, że świadczenia można otrzymywać tylko wtedy, gdy jest się ubezpieczonym i opłaca się składki.

- **Zadanie projektowe**

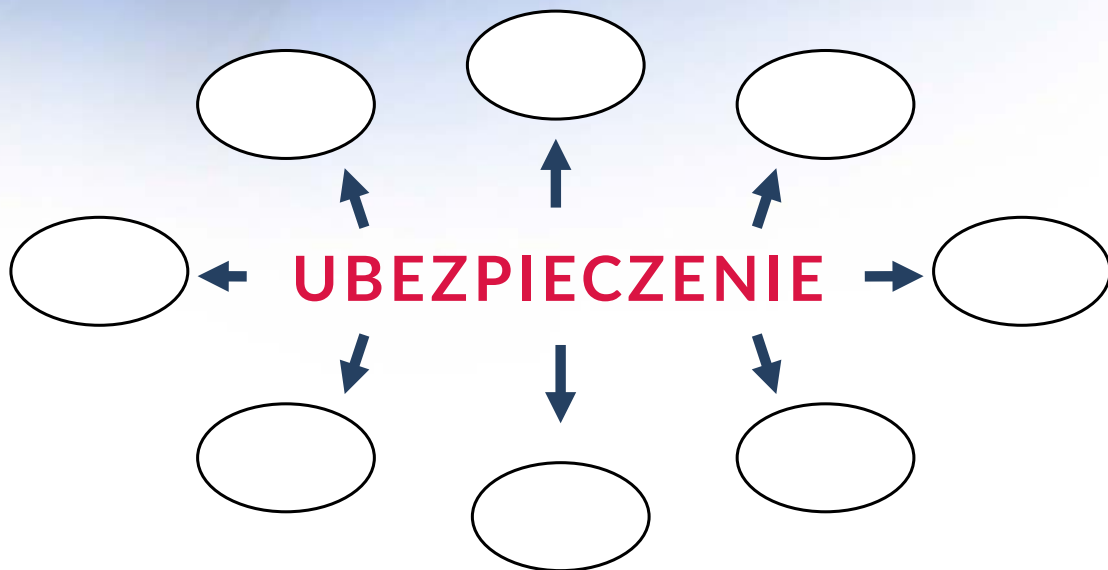
Na zakończenie zapraszamy na kilkuminutowy film z sondą, pokazujący, jaka jest wiedza na temat ubezpieczeń społecznych polskiego społeczeństwa, w tym młodzieży [slajd 21–22].

Zadaniem uczniów jest przygotowanie materiału, który wyjaśni, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne [slajd 23].

Dlaczego są ważne?

[illegible]

Skojarzenia z pojęciem

Film „Twoje życie. Twój wybór”

**Nowoczesne państwo dba
o słabszych i potrzebujących,
dlatego
wprowadza**

**powszechne i obowiązkowe
ubezpieczenia społeczne.**

Ubezpieczenia społeczne

Ich głównym celem jest zapewnić bezpieczeństwo materialne:

- osobom chorym,
- ofiarom wypadków,
- osobom niezdolnym do pracy,
- osobom starszym.

Wypłaty z tych ubezpieczeń mogą być krótkoterminowe, np. zasiłek chorobowy, lub długoterminowe, np. emerytura.

Ubezpieczenia społeczne w Europie

Szybkie uprzemysłowienie Europy i zmiana struktury społecznej sprawiły, że ubezpieczenia społeczne stały się niezbędne. Pod koniec XIX wieku Niemcy jako pierwsi wprowadzili takie ubezpieczenia z inicjatywy kanclerza Ottona von Bismarcka.

6

Lata 1880–1930 to czasy eksperymentów w polityce społecznej i poszukiwań najlepszych sposobów na to, jak państwo powinno zajmować się sprawami socjalnymi. Na współczesną politykę społeczną istotnie wpłynął kanclerz II Rzeszy Otto von Bismarck. Zainicjował on wprowadzenie trzech rodzajów obowiązkowego ubezpieczenia:

- na wypadek choroby (1883 r.),
- od wypadków przy pracy (1884 r.),
- w razie starości i inwalidztwa (1889 r.).

Niemieckie ustawy zainspirowały inne państwa europejskie, żeby zająć się problemami socjalnymi. Wiele z tych krajów uznało niemieckie rozwiązania za modelowe i warte naśladowania.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Już w starożytności...

- ❖ Uczestnicy karawan zobowiązywali się pokrywać razem straty, gdy któremuś z nich padnie zwierzę lub zniszczy się ładunek.

- ❖ **Kupcy, rzemieślnicy i przewoźnicy zrzeszali się, aby wspólnie zabezpieczać się przed ryzykiem.**

- ❖ W Palestynie posiadacze osłów zawierali umowy, które zapewniały im rekompensatę w naturze w przypadku utraty zwierzęcia.

Umowy dotyczyły najczęściej utraty zwierząt jucznych. Jeżeli jeden z uczestników umowy stracił zwierzę, pozostali zbierali odpowiednią sumę, która miała tę stratę wyrównać.

[illegible]

Polski system ubezpieczeń społecznych

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Uczestnicy powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych to:

UBEZPIECZENI

**ponad 24 mln
(np. pracownicy)**

ŚWIADCZENIOBIORCY

ponad 7,3 mln emerytów i rencistów
średnio 1,8 mln osób, które pobierają
m.in. zasiłki chorobowe, macierzyńskie,
opiekuńcze

PŁATNICY

blisko 2,5 mln
(np. pracodawcy,
przedsiębiorcy)

W Polsce są jeszcze inne systemy zabezpieczenia społecznego, które obejmują rolników (KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego), służby mundurowe, prokuratorów i sędziów. ZUS nie obsługuje tych systemów.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

ZUS nie tworzy prawa, nie ustala zasad systemu ubezpieczeń społecznych

Co to znaczy?

ZUS nie ma wpływu na wysokość świadczeń, które wypłaca

ale

ZUS musi prawidłowo wyliczyć i wypłacić te świadczenia

ZUS nie ma wpływu na wysokość składek na ubezpieczenia

ale

ZUS musi zbierać i zapisywać te składki

10

Tutaj odwołujemy się do wiedzy uczniów z lekcji WOS o władzy ustawodawczej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jakie są świadczenia dla ubezpieczonych, które wypłaca ZUS

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

Ubezpieczenie chorobowe

ZASIŁEK CHOROBOWY

ŚWIADCZENIE REHABILITACYJNE

12

Z tego ubezpieczenia ZUS wypłaca zasiłki chorobowe, świadczenia rehabilitacyjne, zasiłki macierzyńskie, zasiłki opiekuńcze.

Zasiłek chorobowy: ubezpieczony otrzyma go zamiast pensji, gdy będzie na zwolnieniu lekarskim. Okres zasiłkowy wynosi zazwyczaj maksymalnie 182 dni, a w ciąży jest to maksymalnie 270 dni.

Świadczenie rehabilitacyjne: należy się ubezpieczonemu, gdy po tych 182 albo 270 dniach, w czasie których pobierał zasiłek chorobowy, nadal nie jest w stanie pracować, a można oczekiwać, że odzyska zdolność do pracy po dalszym leczeniu lub rehabilitacji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ubezpieczenie chorobowe

ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

**ZASIŁEK
MACIERZYŃSKI**

13

Zasiłek macierzyński to świadczenie, które ZUS wypłaca podczas **urlopu macierzyńskiego** i **urlopu rodzicielskiego**.

Jeśli ubezpieczona wykorzysta w całości urlop macierzyński, to zarówno ona, jak i ojciec mogą wziąć urlop rodzicielski.

Długość tych urlopów zależy od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie (np. gdy urodzi się jedno dziecko, urlop macierzyński to maksymalnie 20 tygodni, a urlop rodzicielski dla obojga rodziców łącznie – maksymalnie 32 tygodnie).

Ojciec dziecka ma prawo do zasiłku macierzyńskiego podczas **urlopu ojcowskiego**. Może go wziąć na maksymalnie 2 tygodnie.

Zasiłek opiekuńczy: świadczenie dla ubezpieczonego, który musi się opiekować chorym dzieckiem, innym chorym członkiem rodziny lub zdrowym dzieckiem w wieku do lat 8, m.in. z powodu nieprzewidywalnego zamknięcia żłobka, przedszkola, szkoły.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ubezpieczenie wypadkowe

14

Świadczenia, które ZUS wypłaca z tego ubezpieczenia, są związane z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Są nimi zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne. Dodatkowo przysługuje także m.in. jednorazowe odszkodowanie i renta wypadkowa.

Wypadek przy pracy – nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z wykonywaną pracą i spowodowało uraz lub śmierć.

Choroba zawodowa – schorzenie spowodowane szkodliwymi dla zdrowia czynnikami, które występują w miejscu pracy lub wynikają ze sposobu wykonywania obowiązków zawodowych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ubezpieczenia rentowe

RENTA

ZASIŁEK POGRZEBOWY

Z tych ubezpieczeń wypłacane są renty i zasiłki pogrzebowe.

Renty: z tytułu niezdolności do pracy, rodzinne (po zmarłym ubezpieczonym członku rodziny), szkoleniowa.

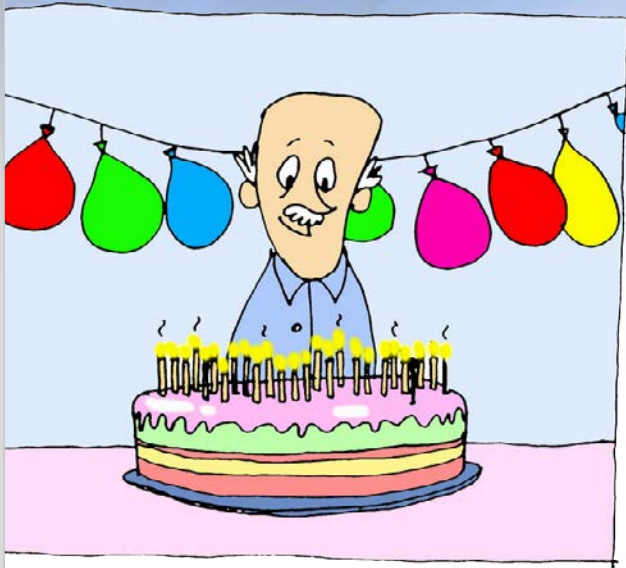
Zasiłek pogrzebowy: świadczenie wypłacane po śmierci danej osoby, które ma zrekompensować koszty pogrzebu. Maksymalna wysokość zasiłku to 4000 zł.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Osoby pracujące i niepracujące

Jakie mają źródła utrzymania?

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

Emerytura

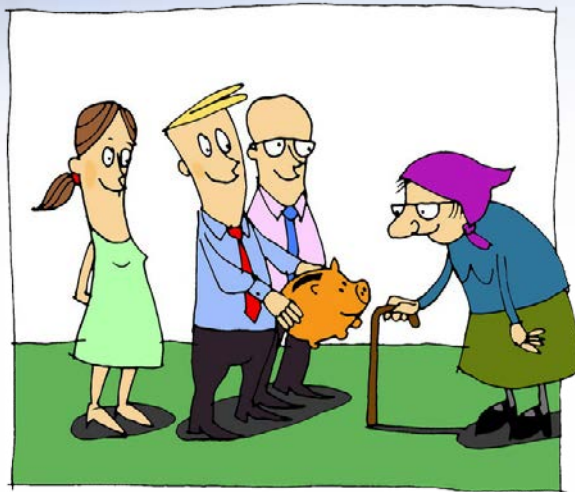
**ma zabezpieczyć
utrzymanie na starość,
gdy nie można już
pracować.**

Emerytura jest wypłacana z ubezpieczenia emerytalnego.

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting practice. The background is white, and there are no margins or other markings present.

Solidaryzm – zasada umowy międzypokoleniowej

Pieniądze ze
składek
wpłacanych
przez osoby,
które teraz
pracują...

...ZUS wypłaca
jako świadczenia
dla obecnych
emerytów.

18

Odwołujemy się do slajdów, które prezentują pierwsze ubezpieczenia, zrzeczanie się, aby wspólnie ponosić ryzyko w handlu, rzemiośle i transporcie. Przypominamy także o zasadach wzajemności i solidarności, które zawsze obowiązują w ubezpieczeniach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

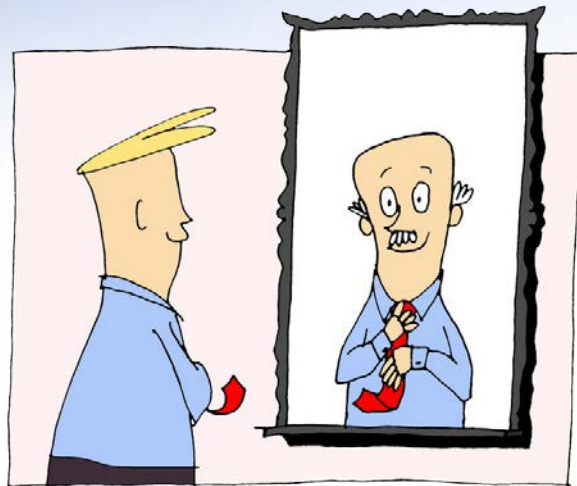
.....

.....

.....

.....

Wiek emerytalny w Polsce

19

Przypominamy, kim są ubezpieczeni, a kim emeryci, kto płaci składki, a kto pobiera świadczenia.

W obecnym systemie emerytalnym obowiązuje zasada „ile wpłaciłeś, tyle otrzymasz”. Wysokość przyszłej emerytury zależy przede wszystkim od sumy wpłaconych składek. Sumę tę dzieli się przez średnie dalsze trwanie życia na emeryturze. System ten wymaga od każdego ubezpieczonego dbałości o to, aby składka emerytalna była za niego opłacana.

Kobiety mogą przejść na emeryturę, gdy będą miały co najmniej 60 lat, a mężczyźni – 65 lat. Nie muszą jednak tego robić – emerytura to prawo, a nie obowiązek.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wiek emerytalny w Europie

20

Wiek emerytalny w wybranych krajach Europy:

- Słowacja: 62 lata,
- Niemcy: 67 lat (od 2029 r.),
- Grecja: 67 lat (od 2021 r.),
- Francja: 67 lat (od 2023 r.).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co Polacy wiedzą o ubezpieczeniach społecznych?

21

Prezentujemy film.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

sonda

Krótkie podsumowanie filmu i konkluzja, że wiedza o ubezpieczeniach społecznych jest nikła.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Projekt z ZUS

Cel projektu to przygotowanie materiału, który wyjaśni:
**dlaczego ubezpieczenia społeczne
są ważne?**

23

Zadaniem projektowym dla uczniów jest przygotowanie materiału, który będzie propagował ubezpieczenia społeczne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

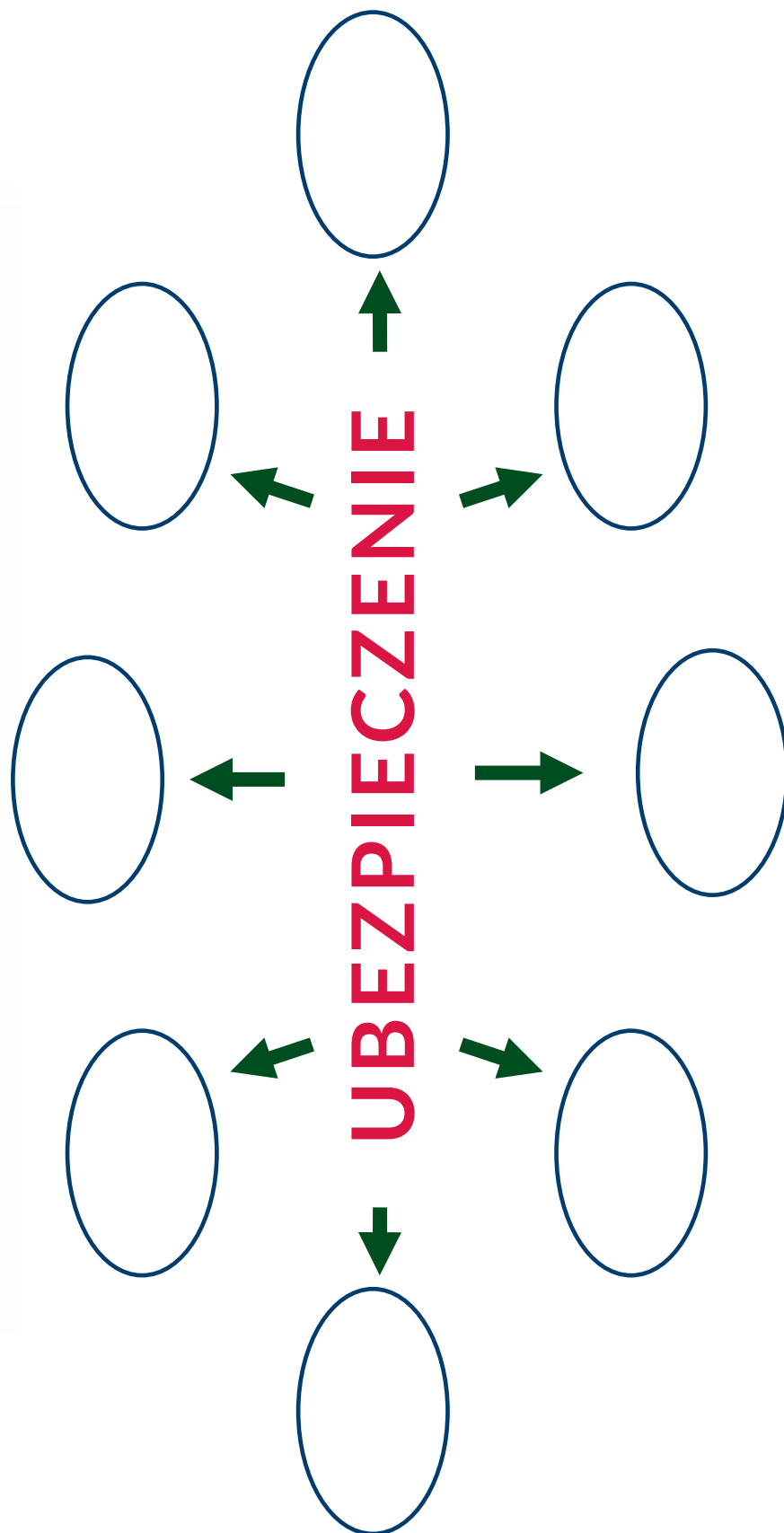
.....

.....

.....

.....

Skojarzenia z pojęciem

KARTA OCENY FILMU

Imiona i nazwiska uczniów [numer/nazwa grupy]

.....

.....

.....

.....

Tytuł

.....

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) dbałość o zainteresowanie odbiorców	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność językowa	
7) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
8) odpowiednie tempo	
9) inwencja twórcza	
10) atrakcyjność formy, nowatorskie podejście do formy pracy	
Suma punktów:	 /100

Poszczególne aspekty pracy należy ocenić w skali 0–10:

0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

KARTA OCENY PLAKATU

Imiona i nazwiska uczniów [numer/nazwa grupy]

.....

.....

.....

.....

Tytuł

.....

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) czytelność zamieszczonych treści, jasność przekazu graficznego i słownego	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność stylistyczna, ortograficzna i interpunkcyjna	
7) pomysłowość i oryginalność przedstawienia tematu	
8) oryginalność użytych technik plastycznych	
9) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
10) staranność wykonania	
Suma punktów:	 /100

Poszczególne aspekty pracy należy ocenić w skali 0–10:

0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

KARTA OCENY KOMIKSU

Imiona i nazwiska uczniów [numer/nazwa grupy]

.....

.....

.....

.....

Tytuł

.....

Oceniane elementy	Liczba punktów
1) zgodność z tematem	
2) czy praca zawiera najważniejsze informacje	
3) uporządkowany i logiczny układ	
4) czytelność zamieszczonych treści, jasność przekazu graficznego i słownego	
5) posługiwanie się słownictwem właściwym dla tematu i zrozumiałym dla innych	
6) poprawność stylistyczna, ortograficzna i interpunkcyjna	
7) pomysłowość i oryginalność przedstawienia tematu	
8) oryginalność użytych technik plastycznych	
9) wartość artystyczna i atrakcyjność przekazu	
10) staranność wykonania	
Suma punktów:	 /100

Poszczególne aspekty pracy należy ocenić w skali 0–10:

0 – najniższa ocena, 10 – najwyższa ocena

KARTA PROJEKTU

Temat projektu **Przygotowanie materiału promującego ubezpieczenia społeczne**

Imiona i nazwiska uczniów:

1.

Zespół uczniów 2.

nr 3.

4.

5.

Opiekun projektu

Tytuł

.....
Tu wpisujemy tytuł danego projektu zespołu

OKREŚLENIE CELÓW PROJEKTU

1. Cele ogólne projektu:

- poznanie podstaw obowiązującego systemu ubezpieczeń społecznych;
- zrozumienie filozofii ubezpieczeń społecznych;
- rozumienie wagi systemu emerytalnego kontrolowanego przez państwo;
- świadomość skutków nieuczestniczenia w systemie emerytalnym.

2. Cele szczegółowe projektu:

.....

.....
Tu uczniowie wpisują cele swojego zespołowego projektu, które są zależne od szczegółowego tematu
(Czego zespół ma się dowiedzieć? Co ma osiągnąć?)

3. Czas realizacji:
Tu wpisujemy konkretne daty trwania projektu (np. 15.10.2018–10.12.2018)

4. Forma realizacji projektu:
Tu uczniowie wpisują formę wybraną przez siebie ze wskazanych w regulaminie
(film, plakat, komiks)

5. Sposób prezentacji:
Tu wpisujemy ustalony w szkole czy w klasie sposób prezentacji projektów

KARTA PRACY ZESPOŁU

Temat projektu **Przygotowanie materiału promującego ubezpieczenia społeczne**

Imiona i nazwiska uczniów:

1.

Zespół uczniów 2.

nr 3.

4.

5.

Opiekun projektu

Tytuł

.....
Tu wpisujemy tytuł danego projektu zespołu

Kiedy przygotowujemy projekt i jego szczegółowe cele, należy wziąć pod uwagę:

- **dla czego** – jaki jest cel naszego zadania, co chcemy osiągnąć: przekazać informację, przedstawić propozycję, zainspirować odbiorców, coś sprzedać;
- **dla kogo** – kim są odbiorcy, jak liczna jest grupa, jaką ma wiedzę o przedstawianym problemie;
- **co chcemy przekazać** – należy zebrać informacje, ustalić kolejność, określić czas;
- **jak** – wybrać formę, strukturę, stronę graficzną, rozważyć ewentualne anegdoty.

Gdy przygotowujemy harmonogram, należy rozpatrzyć:

- **zadania**, które trzeba wykonać, aby zrealizować cele projektu;
- **źródła**, z których można skorzystać – ludzie, instytucje, inne;
- **podział** zadań i **plan** pracy poszczególnych członków zespołu.

ZAPLANOWANIE ETAPÓW REALIZACJI [przykładowe zapisy]

Zadanie do wykonania	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Materiały potrzebne do realizacji	Potwierdzenie wykonania wraz z datą	Uwagi/zalecenia
opracowanie celów szczegółowych projektu	zespół				
omówienie formy projektu	zespół				
.....					
opracowanie harmonogramu działań	zespół				
zebranie materiałów w internecie	1 2		artykuły, materiały graficzne		
zebranie materiałów w bibliotece	1 2		artykuły, notatki		
kontakt z ZUS – umówienie wizyty	1		materiały informacyjne, notatki własne		
przygotowanie materiałów fotograficznych	1 2		zdjęcia, materiały graficzne		
wizyta w ZUS	1 2				
.....					
.....					

KARTA EWALUACJI UCZENNICZY REALIZUJĄCEJ PROJEKT EDUKACYJNY – *Projekt z ZUS*

Imię i nazwisko: klasa:

Opiekun:

Temat projektu: **Ubezpieczenia społeczne**

	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
W pracach nad projektem uczestniczyłam systematycznie			
Wniosłam cenne pomysły, które przyczyniły się do postępów pracy zespołu			
Słuchałam propozycji innych i nigdy ich nie krytykowałam			
Nie miałam większych trudności w wykonywaniu przyjętych na siebie zadań			
W przypadku pojawiających się problemów starałam się znaleźć rozwiązanie			
Jeżeli miałam problemy, prosiłam o pomoc członków grupy			
Jeżeli inni mieli problemy, pomagałam im najlepiej, jak umiałam			
Uczestniczyłam we wszystkich wyznaczonych spotkaniach zespołu			
Wykonałam wszystkie przyjęte na siebie zadania			
Swoją pracę wykonywałam terminowo			
Jestem zadowolona ze swojej pracy w zespole			
Dzięki pracy nad projektem nauczyłam się: • • •			

Data:

Podpis uczestniczki projektu

KARTA EWALUACJI UCZNIA

REALIZUJĄCEGO PROJEKT EDUKACYJNY – Projekt z ZUS

Imię i nazwisko: klasa:

Opiekun:

Temat projektu: **Ubezpieczenia społeczne**

	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
W pracach nad projektem uczestniczyłem systematycznie			
Wniósłem cenne pomysły, które przyczyniły się do postępów pracy zespołu			
Słuchałem propozycji innych i nigdy ich nie krytykowałem			
Nie miałem większych trudności w wykonywaniu przyjętych na siebie zadań			
W przypadku pojawiających się problemów starałem się znaleźć rozwiązanie			
Jeżeli miałem problemy, prosiłem o pomoc członków grupy			
Jeżeli inni mieli problemy, pomagałem im najlepiej, jak umiałem			
Uczestniczyłem we wszystkich wyznaczonych spotkaniach zespołu			
Wykonałem wszystkie przyjęte na siebie zadania			
Swoją pracę wykonywałem terminowo			
Jestem zadowolony ze swojej pracy w zespole			
Dzięki pracy nad projektem nauczyłem się: • • •			

Data:

Podpis uczestnika projektu

METRYCZKA PRACY

Szkoła (nazwa i adres):

.....

.....

.....

Imiona i nazwiska uczniów (*numer/nazwa grupy*):

.....

.....

.....

.....

Tytuł pracy:

.....

Forma wykonania pracy:

.....

Liczba uzyskanych punktów: na 100 możliwych

Podpisy członków komisji konkursowej:

.....

.....

.....

.....

.....

DANE ADRESOWE KOMISJI REGIONALNYCH
Aktualna lista koordynatorów ds. komunikacji społecznej
i edukacji w oddziałach ZUS na www.zus.pl/edukacja/kontakt

Lp.	Oddział ZUS	ADRES
1	Białystok	15-404 Białystok ul. Młynowa 29
2	Bielsko-Biała	43-300 Bielsko-Biała ul. Krasińskiego 34
3	Biłgoraj	23-400 Biłgoraj ul. Kościuszki 103
4	Bydgoszcz	85-224 Bydgoszcz ul. Świętej Trójcy 33
5	Chorzów	41-500 Chorzów ul. Dąbrowskiego 45
6	Chrzanów	32-500 Chrzanów ul. Oświęcimska 14
7	Częstochowa	42-218 Częstochowa ul. Dąbrowskiego 43/45
8	Elbląg	82-300 Elbląg ul. Teatralna 4
9	Gdańsk	80-748 Gdańsk ul. Chmielna 27/33
10	Gorzów Wlkp.	66-400 Gorzów Wlkp. ul. Sikorskiego 42
11	Jasło	38-200 Jasło ul. Rynek 18B
12	Kielce	25-510 Kielce ul. Piotrkowska 27
13	Koszalin	75-950 Koszalin ul. Fałata 30
14	Kraków	31-080 Kraków ul. Pędzichów 27
15	Legnica	59-220 Legnica ul. Grabskiego 26
16	Lublin	20-601 Lublin ul. Zana 36, 38C
17	Łódź I	90-431 Łódź ul. Zamenhofska 2
18	Łódź II	98-220 Zduńska Wola ul. Kilińskiego 7/11
19	Nowy Sącz	33-300 Nowy Sącz ul. Sienkiewicza 77
20	Olsztyn	10-959 Olsztyn pl. Konsulatu Polskiego 4
21	Opole	45-701 Opole ul. Wrocławska 24
22	Ostrów Wlkp.	63-400 Ostrów Wlkp. ul. Wysocka 1B

Lp.	Oddział ZUS	ADRES
23	Piła	64-920 Piła ul. Drygasa 7
24	Płock	09-402 Płock al. Jachowicza 1
25	Poznań I	60-908 Poznań ul. Dąbrowskiego 12
26	Poznań II	61-361 Poznań ul. Starołęcka 31
27	Radom	26-600 Radom ul. Czachowskiego 21A
28	Rybnik	44-200 Rybnik ul. Reymonta 2
29	Rzeszów	35-075 Rzeszów al. Piłsudskiego 12
30	Siedlce	08-110 Siedlce ul. Browarna 12
31	Słupsk	76-200 Słupsk pl. Zwycięstwa 8
32	Sosnowiec	41-200 Sosnowiec ul. Partyzantów 1
33	Szczecin	70-530 Szczecin ul. Matejki 22
34	Tarnów	33-100 Tarnów ul. Kościuszki 32
35	Tomaszów Maz.	97-200 Tomaszów Maz. ul. Mościckiego 40/42
36	Toruń	87-100 Toruń ul. Mickiewicza 33/39
37	Wałbrzych	58-390 Wałbrzych ul. Kasztanowa 1
38	Warszawa I	00-917 Warszawa ul. Senatorska 6/8
39	Warszawa II	03-829 Warszawa ul. Podskarbińska 25
40	Warszawa III	00-701 Warszawa ul. Czerniakowska 16
41	Wrocław	50-930 Wrocław ul. Pretficza 11
42	Zabrze	41-800 Zabrze ul. Szczęść Boże 18
43	Zielona Góra	65-426 Zielona Góra ul. Kupiecka 65

ANKIETA dla nauczycieli uczestniczących w programie

Prosimy o wypełnienie ankiety. Państwa wypowiedzi i uwagi dotyczące przebiegu projektu ułatwią nam zorganizowanie kolejnej edycji.

1. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie czynniki spośród wymienionych.

Tematyka programu i związane z nim działania wymagały:

- a) samodzielnej pracy,
- b) organizowania zajęć pozalekcyjnych,
- c) dodatkowych kontaktów z ZUS, aby wyjaśnić wątpliwości,
- d) dodatkowego przygotowania merytorycznego,
- e) inne:

.....

2. Co było najtrudniejsze (prosimy uzasadnić odpowiedź)?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Czy jesteś zadowolona/zadowolony z udziału w projekcie (prosimy uzasadnić odpowiedź)?

- a) tak
.....
.....
- b) nie
.....
.....
- c) nie mam zdania

4. Czy chciałabyś/chciałbyś coś zmienić w przebiegu projektu?

- a) tak (co i dlaczego?)
.....
.....
- b) nie (dlaczego?)
.....
.....
- c) nie mam zdania

5. **Wskaż najistotniejsze korzyści dla uczniów wynikające z udziału w projekcie:**
- a) projekt inspirował do samodzielnego myślenia i pozyskiwania źródeł informacji,
 - b) projekt umożliwiał zdobycie nowej wiedzy i umiejętności przydatnych w późniejszym życiu zawodowym uczniów,
 - c) projekt pomógł zrealizować materiał z podstawy programowej,
 - d) projekt zintegrował młodzież uczestniczącą w programie,
 - e) inne:
 - f)

6. **Co Ci się najbardziej podobało w całym projekcie?**

.....

7. **Co Ci się najbardziej NIE podobało w całym projekcie?**

.....

8. **Młodzież, która uczestniczyła w programie:**

— wykazywała zainteresowanie projektem	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
— wykazywała zrozumienie dla celów projektu	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
— w pełni realizowała zadania	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE
— motywowała się wzajemnie do wyjaśniania zagadnień	TAK	CZĘŚCIOWO	NIE

9. **Czy będziesz kontynuować projekt?**

- a) **tak**
- b) **nie**

10. **O czym chciałabyś/chciałbyś dowiedzieć się więcej?**

.....

Uwagi:

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

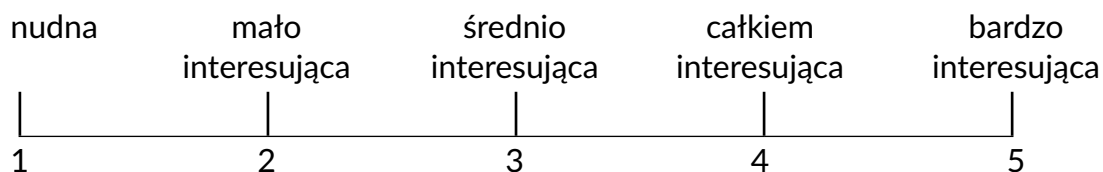
ANKIETA

dla młodzieży uczestniczącej w Projekcie z ZUS

Prosimy o wypełnienie ankiety. Wasze wypowiedzi i uwagi dotyczące przebiegu projektu ułatwią nam przygotowanie kolejnej edycji.

Ankieta jest anonimowa.

1. Realizacja Projektu z ZUS była dla Ciebie (zakreśl odpowiednią cyfrę na skali)

2. Czy tematyka lekcji i sposób prezentacji tematu były zrozumiałe i dobrze wprowadzały w temat ubezpieczeń społecznych?

a) tak

b) nie (dlaczego? czego brakowało?)

.....
.....
.....

3. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie czynniki spośród wymienionych.

Tematyka projektu i związane z nim działania wymagały od Ciebie:

a) samodzielnej pracy pod kierunkiem nauczyciela,

b) pomocy ze strony rodziców,

c) poszukiwania dodatkowych informacji,

d) zdobycia nowych umiejętności,

e) inne:

4. Zaznacz najistotniejsze według Ciebie korzyści wynikające z udziału w projekcie:

a) projekt inspirował do samodzielnego myślenia,

b) projekt inspirował do szukania odniesień w najbliższym otoczeniu (rodzina, znajomi, sąsiedzi itd.) i rozmów na temat ubezpieczeń społecznych,

c) projekt umożliwił zdobycie wiedzy i umiejętności przydatnych w późniejszym życiu zawodowym,

d) projekt przybliżył mi problemy

e) inne:

5. Co było dla Ciebie najtrudniejsze w projekcie (uzasadnij odpowiedź)?

.....
.....
.....

6. Co Ci się najbardziej podobało w całym projekcie?

.....
.....
.....

7. Co Ci się najbardziej NIE podobało w całym projekcie?

.....
.....
.....

8. Dokończ następujące zdania.

a) W czasie pracy przy projekcie uświadomiłam/uświadomiłem sobie:

.....
.....
.....
.....

b) Chciałabym/chciałbym dowiedzieć się więcej o:

.....
.....
.....
.....

c) Chciałbym/chciałabym więcej lekcji z tego zakresu wyjaśniających:

.....
.....
.....
.....

Uwagi:

.....
.....
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

PROJEKT Z ZUS – RAMOWY HARMONOGRAM

Działanie	wrzesień– kwiecień	maj–czerwiec					
Przeprowadzenie zajęć – Projekt z ZUS dla uczniów w szkołach; wykonanie prac projektowych							
I etap (szkolny) konkursu – wyłonienie prac przez komisje szkolne		I połowa maja					
Dostarczenie przez komisje szkolne do komisji regionalnych najlepszych prac			III tydzień maja				
II etap (regionalny) konkursu. Wyłonienie przez komisje regionalne najlepszych prac				IV tydzień maja			
Ogłoszenie na stronie www.zus.pl/edukacja autorów prac zakwalifikowanych do etapu centralnego					I tydzień czerwca		
Przekazanie najlepszych prac przez komisje regionalne do centrali ZUS					I tydzień czerwca		
III etap (centralny) konkursu – wyłonienie przez centralę ZUS najlepszych prac i opublikowanie informacji o zwycięzcach konkursu na stronie www.zus.pl/edukacja						II tydzień czerwca	
Prezentacja na stronie www.zus.pl/edukacja najlepszych prac							III tydzień czerwca

ZGODA NA PUBLIKACJĘ
prac powstałych w projekcie edukacyjnym *Projekt z ZUS*
i danych dziecka

Jako przedstawiciel ustawowy dziecka/podopiecznego

uczącego się w klasie w szkole

oświadczam, że poniższe stwierdzenia są zgodne z prawdą.

Oświadczenie autora

1. Prace (film, plakat, komiks) przekazane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zostały wykonane w ramach *Projektu z ZUS* i są rezultatem własnej, oryginalnej twórczości – w ramach pracy zespołu projektowego.
2. Prawa autorskie do pracy nie są obciążone żadnymi prawami ani zobowiązaniami na rzecz osób trzecich.
3. Prace nie naruszają praw osobistych i majątkowych osób trzecich.

Zasady publikacji prac

1. Prace wykonane w ramach *Projektu z ZUS* mogą być wykorzystane w działalności informacyjno-promocyjnej oraz edukacyjnej prowadzonej przez ZUS bez ograniczeń, w dowolny sposób, w dowolnym terminie, w tym poprzez utrwalanie i zwielokrotnianie pracy w całości lub części dowolną techniką, w szczególności zapisu magnetycznego, komputerową lub za pomocą rzutnika, dystrybucję techniką cyfrową oraz w formie papierowej, rozpowszechnianie pracy przez publiczne udostępnienie, w tym na monitorach i w internecie, przesyłanie za pomocą sieci multimedialnej, komputerowej i teleinformatycznej, tłumaczenie, przystosowywanie oraz wprowadzanie zmian w pracy, w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których pracę utrwalono – wprowadzenie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy, na co autor wyraża dobrowolnie zgodę.
2. Zgoda na wykorzystanie i publikację pracy jest nieodpłatna.
3. Na mocy niniejszej zgody ZUS ma prawo do dysponowania pracami również bez podania danych autora.

Zgoda na publikację danych dziecka

1. Oświadczam, że wyrażam zgodę na publikację imienia i nazwiska dziecka w przypadku publikacji pracy w celach informacyjno-promocyjnych związanych z *Projektem z ZUS*.

.....

.....

(czytelne podpisy obojga rodziców
lub opiekunów prawnych)

WWW.ZUS.PL/EDUKACJA

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH